

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na $\frac{1}{4}$ szerokości przyjmują się tylko w Ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Drezno, 12 Paźdz. — Dresdner Journal pisze: w Berlinie podpisano dziś układ względem przystąpienia do nowego związku celnego Bawaryi, Wirtemberga, Hessen Darmsztadt i Nassau.

Frankfurt n. M., 13 Paźdz. — W Wiedniu jak pisze Postzeitung nastąpił wczoraj na konferencji kompromis w kwestyi finansowej. Dziś zajmują się tylko podrzędnymi kwestyami, poczem nastąpi parafrazowanie dokumentu pokojowego.

Hamburg, 12 Paźdz. — Następca tronu rosyjskiego przybył tu z Kielu i jedzie do Darmsztadu.

Berlin, 12 Paźdz. — Korespondencya zeidleroska zaręcza, że urzędownie jeszcze nie zaproponowano ani w Paryżu ani ze strony jakowego rządu zagranicznego kongresu europejskiego. Możebyć, że na drodze poufnej to lub owo objawiono, ale co do stanowiska cesarza Napoleona, tenże miał oświadczyć, że w obecnym czasie do kongresu nie masz żywiółów. W roku zeszłym kiedy cesarz uzasadnił swój pomysł kongresowy, traktaty jeszcze nie były faktycznie obalone, monarchowie mogli się porozumieć nad utrzymaniem pozostałych lub nad przemianą niektórych w duchu potrzeb. Ale od tego czasu zaszły wielkie zmiany w stosunkach mocarstw i terytoryach. Na północy wojna duńska sprowadziła rzeczy przeciwne kongresowi, i działania osobne i odpowiedzialność za nie osobną. To się pokazało na konferencji londyńskiej, która się rozbiła, a mocarstwa poszły odrębnymi drogami. Tego się chwycił Napoleon i w kwestyi włoskiej, zawiązał odrębne układy z Wiktorem Emanuelem. Mylą się więc ci, co sądzą, że konwencya z 15 Września utorowała kongres, owszem kongres stał się zbytecznym. Może rząd austriacki przystąpić do zasad konwencji i nowemu porządkowi rzeczy nadać gwarancją, ale na to pozwolić niemożna, aby w tendencyach konwencji zaprowadzać niepewność przez przyjęcie propozycji kongresowej. Kongres więc teraz zamiast zapobiedz wojnie, mógłby ją właśnie sprowadzić, bo trudno na kongresie nie dopuszczać kwestyi daleko sięgających, a przez nie mogłyby się tak zajątrzyć umysły, że zamiast pokoju otrzymaliby powszechną wojnę lub zażegnietoby rewolucyjne zyczenia. Dziś nastał czas, w którym każde państwo musi rozważać, co mu najprzysdatniejsze.

— Na posiedzeniu sądu stanu w d. 11 Paźdz. słuchał przes naprzód świadków, a potem samego obżalowanego Ludwika Heinricha z Lubostronia, który przyznał, że wioził broń na wozie dla niejakięgo Dembińskiego, którego spotkał w drodze, oddał mu wóz z bronią a sam odjechał. nie wie co się z bronią stało, ponieważ go w drodze aresztowano. W końcu prosi o uwolnienie go z więzienia, czemu prokurator się nie sprzeciwia. Następnie słuchano świadków w sprawie proboszcza ks. Huberta z Grabowa. Organista Potarzyński powiada, że była broń przechowaną na probostwie, którą później zabrali powstańcy, ale z nimi proboszcz nierozmawiał. Parobek Andrzejak zeznał, że raz mu powiedział proboszcz, iż na wieczór przybędzie wóz, jako przybył a broń z niego zakopać musiał w ogrodzie, że przechodziły gromadki powstańców przez wieś, czy nie wie, im kazał proboszcz podawać żywność. Podobnie zeznali inni świadkowie.

Po pauzie krótkiej prezes oświadczył, że uchwalił wypuszczenie Ludwika Heinricha z więzienia. Potem sprawdzają dowody w sprawie Bolesława Moszczeńskiego co do sprawozdania przez niego pisanego a dyktowanego p. Baranowskiego. Ponieważ rzeczy tej nie wyjaśniono, przeto sąd nakazał wezwać innych świadków.

Następnie sprawa ks. wikarego Mikołaja Gońskiego z Poznania, któremu oskarzenie zarzuca, iż jest podejrzanym o nadużywanie urzędu kapłańskiego w celu popierania zabiegów rewolucyjnych i werbowania ochotników, czemu przeczy oskarżony i z funduszy tejże nigdy niepłacił ochotników, ale im dawał wsparcie z własnego funduszu, skoro się wybierali do Królestwa.

Sąd słucha Jana Jasińskiego z Bydgoszczy oskarżonego o przewóz broni, co przyznaje z dodatkiem, że wioził ją dla obcego komisyonera. Obronca Elven wnosi o uwolnienie, prokurator się nie sprzeciwia.

Następuje sprawa skorzecińska, o której mówi oskarzenie, iż zor-

ganizowana przez komitet wielkopolski, miała wyjść ze Skorzęcina w nocy z 12 na 13 Sierpnia r. z., ale udaremniona przez władze pruskie:

Komitet wielkopolski rozwinął w połowie Sierpnia r. z. niezmierną czynność. Wówczas stał na pograniczu W. Ks. Pozn. Taczanowski z oddziałem swoim, i komitet korzystając z tego, wysyłał znaczne posiłki w ochotnikach i broni do Królestwa Polskiego. Ochotnicy przechodzili kordon graniczny zwykle z osobna lub w małych gromadkach; w dwóch jednakże razach zamierzano wzmocnić Taczanowskiego większymi i już zorganizowanymi tutaj hufcami ochotników.

Pierwsza wyprawa utworzyła się w północnej części powiatu pleszewskiego i miała w nocy z 14. na 15. Sierpnia pod dowództwem obżalów. Chelkowskiego przekroczyć kordon graniczny. Lecz wojska pruskie wcześniej zawiadomione rozbiły zbierających się ochotników na tutejszem terytorium i wyprawa w skutek tego spełza na niczem.

Na miejsce zboru dla drugiej wyprawy, tworzącej się w pow. gnieźnieńskim, przeznaczono lasy w pobliżu Skorzęcina. Ztąd miano wyruszyć w nocy z 12. na 13. Sierpnia. Lecz i o tem przedsięwzięciu władze król. pruskie naprzód były poinformowane. Zarządzono zatem dn. 12 Sierpnia wielką rewizyą w Skorzęcinie i wsiach okolicznych, mianowicie w Kocłaczkowie i Niechanowie, przyczem zdołano pochwytać znaczną liczbę ochotników, między nimi zaś dowódców — jak twierdzi oskarzenie. Równocześnie przytrzymano w lesie pod Piłą dwa wozy naładowane bronią, przeznaczoną dla wyprawy. Liczby ochotników mających się zebrać w lesie skorzecińskim oskarzenie nie umie podać dokładnie, jednakże dodaje, że wedle sprawozdania żandarma Marksa, który był przy rewizyi w Skorzęcinie: »w okolicy Skorzęcina roili się wówczas powstańcy jak pszczoły w ulu«; komisarz zaś okręgowy Kummer w Witkowie podaje liczbę ochotników do kilkuset. Większa część tychże była nieuzbrojoną i niektórzy tylko mieli przy sobie rewolwery i cokolwiek amunicyi. Nie można było dowieść czynności bezpośredniej komitetu wielkopolskiego w organizacji wyprawy skorzecińskiej; lecz oskarzenie mimo to aż nadto jest przekonane z wielorakich przypuszczeń i poszlak, że owa wyprawa była dziełem komitetu.

Nasamprzód jest rzeczą niewątpliwą, że nagromadzenie tak znacznej liczby ochotników z najrozmaitszych stron. W. Ks. Poznańskiego w jednym i tem samym miejscu o tej samej porze nie mogło polegać na przypadku, tem bardziej, że wielu osobom, które miały zamiar z osobna udać się do powstania, powiedziano, iż w lesie Skorzecińskim zbiera się wyprawa. I tak słyszał nauczyciel domowy Krótki (?), jadąc z Witkowa do Wrześni od kilku przechodniów, że w okolicy Skorzęcina i Niechanowa tworzy się nowy oddział. Tożsamo powiadał jakiś mężczyzna w podeszłym wieku b. gimnazyście Majewskiemu, również dowiedział się o tem od kilku nieznajomych mu wieśniaków czeladnik kowalski Jesianowski. Konrad Kempński spotkawszy się 10 Sierpnia r. z. na poczie we Strzelnie z nieznajomym panem, dowiedział się od niego, że w lesie skorzecińskim zbiera się będzie wyprawa, i toż samo opowiadali szwacyki w Trzemesznie piekarczykowi Patrzykowi. Rzecz jasna zatem, że przedsięwzięcie naprzód było ukartowanym. Również zawiadomieni zostali w rozmaitych jednocześnie miejscach o punkcie zbornym w Skorzęcinie parobcy Słowiański, Radecki i Kowalski, kapelusznik Ebel, mularczyk Tabau i wyrobnik Zachmann. Innym, jak np. parobkom Nowackiemu, Sobuszczykowi i Żablińskiemu wskazano Niechanowo jako miejsce zborne. Słowem wszystkie poszlaki przemawiają za tem, że wyprawa naprzód była zorganizowaną i broń przysposobioną. Oskarzenie twierdzi nawet, lecz także tylko na mocy przypuszczeń, że broń, której nie zdołano przeprowadzić przez kordon graniczny, ukrytą została na terytorium tutejszem w ziemi. Przynajmniej zeznali w tym sensie jeńcy pochwytni podoficerowi Soeck i sierżantowi Schulz.

Podejrzani przez oskarzenie, jakoby mieli być dowódcami wyprawy, aresztowani zostali w Skorzęcinie, wsi p. Stanisława Moszczeńskiego. W pokoju aresztowanych znaleziono 4 rewolwery, cokolwiek amunicyi i karty geograficzne Królestwa Polskiego; w stajniach zaś przytrzymano 7 wierzchowców z odpowiednimi przyborami, o których oskarzenie twierdzi, że były przeznaczone dla owych mniemanych dowódców.

Wedle oskarżenia mieli być dowódcami zamierzonej wyprawy:

- 1) Porucznik landwery pruskiej Stanisław Wierzbński (lat 35),
- 2) Oficer armii pruskiej Fiedor baron Seidewitz (lat 30),

- 3) Porucznik landwery pruskiej Juliusz Sypniewski (lat 28),
4) Były ober armii tureckiej Kazimierz Mroziński (lat 38) i
4) Student uniwersytetu Karol Chłapowski (lat 22) z Czerwonej wsi.

Obżalowani przyznają, że przybyli do Skorzęcina w zamiarze udania się z tamtąd do obozu Taczanowskiego, lecz twierdzą, że ich zjazd jednocześnie u p. Moszczeńskiego polegał jedynie na przypadku i żadnego nie miał związku z wyprawą zbierającą się w lesie skorzęcińskim. Obż. bar. Seydewitz dodaje, że zamiar jego był obudzony motywami bardzo szlachetnymi niesienia pomocy uciskanej przez Moskali narodowości polskiej, że przecież jego nazwisko już dostateczną winno być rękojmią, że zbrodni przeciw Prusom ani nie zamierzał, ani jej popierać nie jest zdolnym. Obżal. Sypniewski zauważa, że nigdy nie żywił zamiarów zbrodniczych przeciw Prusom, walczył jedynie przeciw Moskalom, lecz przysięgi, którą jako oficer pruski złożył JKMci monarsze Pruskiemu, nigdy nie naruszył, w przysiędze tej bowiem nie ma wzmianki żadnej o carze moskiewskim. Wielu, którzy tak samo jak on porwali za oręż przeciw Moskalom, już uwolniono; spodziewa się zatem, że i jemu po 15 miesiącach więzienia nareszcie wymierzą sprawiedliwość i wypuszczą go z więzienia.

Naczelnym prokurator oświadcza, że mimo zeznania obżalowanego Sypniewskiego nie może się rzec wysłuchania trzech świadków, których w sprawie tej zaproponował, gdyż oskarżenie twierdzi, że zjazd obżalowanych był naprzód umówionym, świadkowie zaś zeznaniami swymi mają to udowodnić.

Po odczytaniu kilku skryptów wnosi rzecznik Deycks o uwolnienie obżalowanego Duszyńskiego, czemu naczelnym prokurator się sprzeciwia, ponieważ nie zebrano jeszcze wszystkich przeciw obżalowanemu dowodów, Sąd ustępuje i uchwała: aby obżalowanego Jasińskiego uwolnić, wniosek zaś o uwolnienie obżalowanego Duszyńskiego odrzucić.

Posiedzenie kończy się o godzinie 2 1/2. Najbliższe posiedzenie jutro, w środę o godzinie 9.

Królestwo Polskie.

— W Moskowskich Wiedomościach czytamy: »W Tambowskich Gubernskich Wiedomościach zamieszczono podziękowanie tamecznego gubernatora, sprawnikowi powiatu spasskiego, księciu Kuguszewowi za ujęcie ważnego przestępcy politycznego Apolinarego Świętorzeckiego.«

— Mosk. Wied. donoszą bez podania nazwiska o schwytaniu w tych dniach dwóch Polaków w powiecie możajskim.

— Jeszcze jeden falcik dowodzący, jak w nieszczęśliwej Litwie tępią gwałtownie i zacierają ślady katolickie i cywilizacyjne i narzucają prawosławne zwyczaje, które ludność odpycha ze zgrozą jako jej zupełnie obce, a przyjęcie których popierane jest siłą bagnetów. Ksiądz przy prawosławnej cerkwi w Porebrodzie, w powiecie dziśnieńskim, w celu umocnienia ducha prawosławia i moskiewskiej narodowości w swych parafianach, mieszkających wśród 11 parafii katolickich, mając przy tem pod swym zarządem dwie wiejskie szkoły, do których nie mało dzieci katolickich uczęszcza, przesłał na ręce redakcji Lit. Epar. Wied. 20 rsr, które wycisnął ze swych parafian, prosząc o przesłanie mu za te pieniądze psalterzy prawosławnych, w celu rozdania ich bezpłatnie po wsiach, w których znajduje się, jak powiada, nie mało wyuczonych przez niego czytać młodych ludzi. Tym sposobem chce on zupełnie wyrugować polskie śpiewy, śpiewane przy ciałach zmarłych i zastąpić je czytaniem psalmów prawosławnych po moskiewsku.

Francya.

Paryż, 10 Paźdz. — Zaręczają, że tutejszy nuncyusz otrzymał z Rzymu polecenie, aby zażądał objaśnienia co do konwencji z 15 Wrześ., coby Francya uczyniła, gdyby Wiktor Emanuel nie dotrzymał zobowiązania co do obrony obecnych posiadłości papieskich. Na to Drouyn de Lhuys miał odpowiedzieć, że Francya wówczas w obronie papieża wystąpi, ponieważ niezachwiana jest wola cesarza utrzymać papieża we władzy doczesnej i w posiadaniu obecnych posiadłości. Francya uczyni to, ale nie na własną odpowiedzialność, tylko łącznie ze wszystkimi mocarstwami katolickimi.

— Gabinet austriacki, jak tu donoszą z Wiednia, postanowił biernie się zachować w sprawie konwencji. Nie pierwszy to raz znajduje się

w podobnym położeniu. Będzie czekać i patrzeć na rozwój nowych stosunków, może nawet rozpuści wojsko, tak się czuje bezpiecznym.

— Pays podaje dziś list Mazziniego, w którym tenże potępia konwencyą z 15 Wrześ., jako wymysł napoleoński, a gdyby ta konwencya miała być wykonaną, natenczas nadszedł czas do ukonstytuowania Włoch przeciw rządowi turyńskiemu.

Włoskie ministerstwo postanowiło 150,000 wojska rozpuścić do domu i zaprowadzić wielkie oszczędności w budżecie. Pozwala przytem wygadać się deputacjom włoskim przeciw konwencji, bo wie, że Włochy same nie dokażą niczego.

Austria.

Wiedeń, 10 Paźdz. — Rzeczy pod względem konwencji francusko włoskiej dotyla się wyjaśniły, że armia austriacka może znacznie być zmniejszoną. Urzędownie też tę wiadomość potwierdzono i nakazano feldmarszałkowi Benedekowi naczelnemu dowódcy w Wenecyi zmniejszyć kompanie w pułkach pieszych na 70 prostych. Równie rozpuszczają żołnierzy w innych korpusach. Tym sposobem armia austriacka stojąca we Włoszech rozpuści do domu najmniej 15,000. Po innych prowincjach austriackich podobne zmniejszenie wojska nastąpi. W d. 15 Paźdz. mają być rozpuszczeni do domu wszyscy urlopnicy w Wenecyi.

— Przywódzca stronnictwa młodo czeskiego Dr. książę Rudolf Taxis został z więzienia wypuszczonym. W skutek tego wystąpili Czesi z manifestacją w Pradze a rząd oskarżyć kazał 73 osób o tę manifestację a między tymi dep. sejmowego Sladkowskiego, Machacha, Zeithamera, Thonera i Kruskę, dziennikarzy Baraba, Simacha, Ctyrolego i siedm kobiet. Oskarżeni są o pochwalanie nieprawnej czynności.

— Profesor Hyrtl powiedział mowę inauguracyjną, którą różne czasopisma podają do wiadomości publicznej, a dosłownie Pismo sztuki lekarskiej. W mowie tej Hyrtl zarzuca szkole materyjalnej Vogta, Moleschotta i Büchnera, że bezpośrednim skutkiem ich nauk będą anarchia, bunt zdrada, morderstwa polityczne, zbrodnie, grzechy w najbrzydszej postaci, równość i spólnosć posiadania dóbr i osób, wielożenstwo i kazirodztwo jako magna charta postępu ludzkości. Dla ludu dojrziałego wyjdą z okrwawionych popiołów poprzeciaganych trupów przez kloaki, równość nędzy, przyspieszona machinami krwawej roboty kated. Ost. Post pisze, że Hyrtl w skutek pocisków na niego miotanych za tę mowę postanowił złożyć profesurę i prosić o pensyę.

Belgia.

Bruksela, 10 Paźdz. — W d. 29 z. m. wygrał znaczną sumę jakiś pan nieznanomy u wód w Spa, później dowiedziano się, że to był generał Klapka, który nazajutrz wyjechał do Paryża, na konferencyą z Koszutem.

Kronika miejscowa.

Poznań, 13 Paźdz. — Ponieważ gmach sądu tutejszego powiatowego zbyt szczupłym się okazuje na pomieszczenie wszystkich registrar, kas, sal posiedzeń i terminowych, przeto ma być w projekcie zamienienie go na dom i grunta prowincyalnej dyrekcyi celnej przy alei naprzeciw hotelu europejskiego, na których staną ma wielki gmach mieszczący sąd powiatowy i więzienia nakształt podobnych w Wrocławiu. Tym końcem przybył tu naczelnym radca finansowy Scheel z Berlina, w celu ułożenia się w tej mierze z władzami odpowiedniami.

Przybyli do Poznania dnia 13 Października.

BAZAR: Kierski z Podstolic, Nieżyehowski z Gronówka, Radoński z Ninina, Kwilecki z Kwileca, Kwilec z Kobylnik, Prądyńscy z Biskupic, Węsierski z Podrzecza, Węsierski z Szupli, Prądyński z Kuśmierza, Kosiński z Targowejgórki.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI: Weiss z Krosna, Labisz z Szamotuł, Wollmann z Boroku, Lewy z Rogoźna, Cohn, Bergas i Baren z Grodziska, Lesser i Jakubowski ze Strzelna, Jabłońska z Buku, Heppner z Czempinia.

SELIGA OBERZA: Borowicz z Gryzna, Neumann z Nowogotomysła, Herzfeld, Stern jun, Wollstein, Jabłońska, Ledermann, Goldstein i Koppenheim z Grodziska, Nowiczy z Opalenicy.

HOTEL EICHBORNA: Flatau i Cohn z Peisern, Mendlowicz i Alexander z Pleszewa, Lachmann z Barcina.

HOTEL KRUGA: Reppieh z Rawicza, Gurke z Reichenbachu.

FICHENER BORN: Zippert z Gonsawy, Hirschfeld z Margonina.

Księgarnia N. Kamińskiego i Spółki poleca swój zapas **książek szkolnych i dykcjonarzy** wszelkiego rodzaju.

Od Solitera

lecz bez boleści i niebezpieczeństwa w 2 godzinach Dr. **Bloch w Wiedniu**, przy Praterstrasse pod Nr. 20. Lekarstwo z przepisem zostanie przesłane z apteki. Bliższą wiadomość można zasięgnąć listownie.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 13. Października 1864.

Zyto (wępel po 25 szefli) słabo. Wypowiedziano 75 wępli. Na Paźdz. 29 1/2 list. 1/2 pien., na Paźdz. Listopad 29 2/3 p. 1/2 list. 1/2 pien., na Listopad Grudzień 29 2/3 p. i list. 1/2 pien., na Grudzień 1864 Styczeń 1865 30 1/4 list. 1/2 pien., na Styczeń Luty 30 3/4 list. 1/2 pien., na wiosnę 1865 31 1/2 pien. i list.

Okowita (beczka 8000 proc. Trallesa) słaiej. Wypowiedziano 6000 kwart. Na Paźdz. 12 1/2 pien. i list., na Listopad 12 3/4 list. 2/3 pien., na Grudzień 12 5/6 list. 3/4 pien., na Styczeń 1865 13 p. i list. 12 1/2 pien., na Luty 13 1/6 list. 1/2 pien., na Marzec 13 1/4 pien. i list.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 12. Października.

Pszenica 45—58 tal.
Zyto na Listopad Grudzień 34 5/8—3/4—1/4 tal., na wiosnę 35 3/4 tal.

Jęczmień wielki i mały 27—33 tal.

Groch do gotowania 46—50 tal.

Groch na pastwę 46—50 tal.

Olój rzepiowy na Grudzień Styczeń 13 1/2 do 1 1/2 tal.

Olój lniany 13 tal.

Okowita na Paźdz. 13 1/2—2/3 tal., na Paźdz. Listopad 13 3/4—2/3 tal., na Grudzień Styczeń 13 3/4—2/3 tal., na Kwiecień Maj 14 1/4 tal., na Maj Czerwiec 14 1/2 tal.

Kurs giełdy Berlińskiej.

Dnia 12. Października 1864.	Sto- pa pCt.	Na pr. kuran	
		papie- rami.	gotowi- zną.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4 1/2	—	101
„ z roku 1859	4 1/2	—	105 1/2
„ z roku 1856	4 1/2	—	101 3/8
„ z roku 1853	4	—	96 1/2
Oblig. długu skarbowego	3 1/2	—	88 1/2
dito Marchii Elektoralnej i Nowej	3 1/2	87 1/4	—
dito miasta Berlina	4 1/2	—	101 1/4
dito „	3 1/2	—	—
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej	3 1/2	—	86 1/2
dito dito	4	—	98 3/4
dito Pruss Wschodnich	3 1/2	—	—
dito Pomorskie	3 1/2	—	86 1/2
dito dito	4	—	99
dito W. X. Poznańskiego	4	—	—
dito W. X. Poznańskiego	3 1/2	—	—
dito W. X. Pozn. (nowe)	4	—	94 1/4
dito Szląskie	3 1/2	—	—
dito Pruss Zachodnich	3 1/2	—	83 1/2
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	94 3/4
Obligacje miejskie II. Em. Pozn.	4	—	—
Obligacje prowincyalne Poznańskie	5	—	—
Papiery banku prow. Poznańskiego	—	96	—
Louisdory	—	—	110 3/4
Akeye kolei żelazn. Starogr. Pozn.	4	—	97 1/4